

RIKSADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

REF.:
20/3082

VÅR REF.:
2020/00781-002 GKL009

DATO:
29.09.2020

HØRING – FORSLAG TIL ENDRINGER I POLITIREGISTERLOVEN OG POLITIREGISTERFORSKRIFTEN

Det vises til e-post 3. juli d.å. med utsendelse av høringsnotat med forslag til endringer i politiregisterloven og -forskriften.

Riksadvokaten har ikke merknader av betydning til forslagene i høringsnotatet pkt. 2. Disse følger opp endringer i politiregisterloven § 69 og arkivloven § 9, og innebærer at det fastsettes at visse opplysninger som skal slettes i enkelte av politiets registre skal slettes i form av tilintetgjøring uten at det er truffet kassasjonsvedtak. En oppfatter det slik at endringene ikke regulerer hvor lenge politiet og påtalemyndigheten skal ha tilgang til opplysningene i sitt daglige virke, men kun endrer måten opplysningene "slettes" på. Dersom en opplysning som skal slettes fra registeret har vært benyttet i straffesak, vil den inngå som opplysning i straffesaken og dermed oppbevares som del av denne.¹

Forslaget i pkt. 3 om endring i politiregisterloven § 41 og -forskriften § 30-1 innebærer at en påtaleunntatelse ikke skal anmerkes på uttømmende politiattest (etter to år) dersom saken "også kunne ha egnet seg" for overføring til konfliktråd. Vurderingen av hvilken reaksjon som skal ilegges er ofte utpreget skjønnsmessig, og en er ikke uenig i at det i noen tilfeller kan være litt tilfeldig om det gis en påtaleunntatelse eller om saken overføres til konfliktrådet etter straffeprosessloven § 71a. Med gjeldende regelverk er det da tilsvarende tilfeldig om reaksjonen senere fremgår av uttømmende politiattest eller ikke. Departementet fremhever særlig de tilfellene der det er manglende samtykke fra fornærmede som gjør at saken ikke blir overført til konfliktrådet. En er imidlertid usikker på om en endring slik departementet foreslår er hensiktsmessig og ønskelig. Det legges opp

¹ For DNA-profiler som har vært benyttet til sammenligning gjelder dette likevel bare unntaksvis, da selve profilen ikke inngår som del av sakkyndigrapporten. Oslo Universitetssykehus ønsker å endre denne praksisen, slik at DNA-profiler regelmessig tas inn (ev. som vedlegg) i sakkyndigrapportene. Basert på rettkildebildet pr. i dag er riksadvokaten i tvil om det er hjemmel for en slik behandling av opplysningene.

til en konkret vurdering, og denne skal gjennomgående foretas minst to år etter at påtaleunntakelsen ble ilagt (på et tidligere tidspunkt, skal reaksjonen anmerkes). Ofte vil den også måtte foretas av en person som ikke kjenner saken fra tidligere. Ut over de situasjonene der det av saksdokumentene fremgår at det utelukkende var manglende samtykke fra fornærmede som i sin tid var årsak til at saken ikke ble overført konfliktrådet, vil en ny vurdering av om saken "kunne ha egnet seg" for slik overføring ikke være "riktigere" enn den opprinnelige vurderingen. Det kan da vanskelig forsvares å legge opp til at det skal måtte brukes ressurser på slike nye vurderinger. (For ordens skyld bemerkes for øvrig at det at fornærmede ikke samtykker, kan skyldes forhold på mistenktes side, uten at dette gjøres kjent for politiet/påtalemyndigheten.)

Riksadvokaten støtter forslaget i pkt. 5, om at politiregisterloven § 12 endres for å understreke at opplysninger i DNA-registeret kun kan benyttes i strafferettspleien. Etter forslaget blir det opp til lovgiver – gjennom en eventuell senere lovendringsprosess – å vurdere om opplysningene skal kunne benyttes til andre formål.

For ordens skyld bemerkes at beskrivelsen i høringsnotatet på s. 27 ikke er helt dekkende for den faktiske situasjonen hva gjelder terskelen for registrering i identitetsregisteret og vurderingene knyttet til registrering og sletting. Det er riktig at loven gir en vid hjemmel for registrering, men adgangen til å registrere personer i identitetsregisteret begrenses ikke ubetydelig ved riksadvokatens retningslinjer 17. oktober 2013 (oppdatert mai 2019). Personer som er idømt forvaring, ubetinget fengsel, samfunnsstraff eller ungdomsstraff skal som den klare hovedregel registreres. Adgangen til å registrere personer som ilegges andre typer reaksjoner er begrenset og nærmere beskrevet i retningslinjene. Når det gjelder sletting, følger det av politiregisterforskriften § 45-17 første ledd andre setning at en person skal slettes fra identitetsregisteret når det "åpenbart ikke lenger er hensiktsmessig" at han/hun er registrert. Slike begjæringer undergis en konkret vurdering, og i brev til Kripos 17. januar 2019 har riksadvokaten understreket at relevant praksis fra Norge og EMD skal hensyntas.

Til forslagene i pkt. 7 bemerkes at disse synes å være i tråd med lovgivers opprinnelige intensjon. Datatilsynets vedtak om å gi *pålegg* kan påklages til Personvernemnda. Det er da ikke unaturlig at også en beslutning om å gi *anmerkning* (fordi det dreier seg om behandling av opplysning i straffesak) kan påklages for å få avklart om det i stedet skulle vært gitt pålegg (fordi det i realiteten gjelder opplysning utenfor straffesak).

Riksadvokaten er positiv til forslagene i pkt. 10 om endring i politiregisterloven § 50 tredje ledd (p.t. ikke satt i kraft), og tilhørende bestemmelse i -forskriften. Disse gir hjemmel for at opplysninger fra kommunikasjonskontroll som ikke var lesbare for politiet på det tidspunktet de ble sperret, kan gjøres lesbare senere, og regulerer videre bruk av slike opplysninger. En er imidlertid kjent med at Kripos har merknader til bl.a. de kostnadsmessige konsekvensene av de nevnte bestemmelsene, og understreker at synspunktene bør tillegges betydelig vekt.

Til forslaget om endring av politiregisterloven § 40 bemerkes at det neppe er aktuelt å ilagge et "forelegg med straffutmålingsfravall", se bl.a. straffeprosessloven § 255 som ikke angir denne reaksjonen blant de aktuelle.

Avslutningsvis bemerkes at noen av forslagene som presiserer det som oppfattes å være gjeldende rettstilstand kan virke noe overflødige. Samtidig legger vi til grunn at forslagene er et resultat av at departementet er gjort oppmerksom på at det i praksis hersker en viss uklarhet, og at det derfor er grunn til presiseringene.

Jørn Sigurd Maurud

Guri Lenth
førstestatsadvokat